

2. MAT A1 vizsga. 2016-01-05 Neptun: _____

Név: _____ Előadás: _____

1. Egészítsük ki az alábbi állításokat, definíciókat! (11 pont)

(a) c ugráshelye f -nek, ha a $\lim_{x \rightarrow c^-} f(x)$ és $\lim_{x \rightarrow c^+} f(x)$ határértékek léteznek és **végesek**, de **különbözők**.

(b) **Cauchy-féle középértéktétel**: Ha f és g **folytonosak $[a, b]$ -n és differenciálhatóak (a, b) -n**, továbbá g' -nek nincs zérushelye (a, b) -n, akkor van olyan $c \in (a, b)$, hogy $\frac{f'(c)}{g'(c)} = \frac{f(b) - f(a)}{g(b) - g(a)}$.

(c) **Newton-Leibniz-tétel**: Ha f és F **folytonosak $[a, b]$ -n**, és $f(x) = F'(x)$ minden $x \in (a, b)$ -re, akkor

$$\int_a^b f(x) dx = F(b) - F(a).$$

(d) Egy $[a_n]$ sorozat határértéke A , ha

$$\forall \varepsilon > 0 \exists n_0 : (n \geq n_0 \Rightarrow |a_n - A| < \varepsilon).$$

2. Az alábbi állítások mindegyike hamis. Adjunk rájuk ellenpéldát és javítsuk ki az állítást úgy, hogy igaz legyen!

a) Ha az f valós függvény kétszer differenciálható (a, b) -n, és $c \in (a, b)$ -ben $f''(c) = 0$, akkor c -ben f -nek inflexiós pontja van. (2 pont)

Pl. $f(x) = x^4$ esetében $f'(x) = 4x^3$ és $f''(x) = 12x^2$, így $f''(0) = 0$, de mivel $f''(x) \geq 0$, így f mindenhol konvex, ezért sehol sincs inflexiós pontja.

Helyesen₁: Ha az f valós függvény kétszer differenciálható (a, b) -n, és $c \in (a, b)$ -ben f'' előjelet váltóan 0, akkor c -ben f -nek inflexiós pontja van.

Helyesen₂: Ha az f valós függvény kétszer differenciálható (a, b) -n, és $c \in (a, b)$ -ben inflexiós pontja van, akkor $f''(c) = 0$.

b) Minden legalább elsőfokú valós polinom felbontható elsőfokú valós polinomok szorzatára. (2 pont)

Pl. $x^2 + 1$ nem bontható fel elsőfokúak szorzatára, hiszen nincs valós gyöke.

Helyesen₁: Minden legalább elsőfokú valós polinom felbontható elsőfokú és másodfokú valós polinomok szorzatára.

Helyesen₂: Minden legalább elsőfokú komplex polinom felbontható elsőfokú komplex polinomok szorzatára.

3. Oldjuk meg az alábbi rövid feladatokat!

a) Írjuk fel az $\frac{5+i}{2+3i}$ komplex számot algebrai és trigonometrikus alakban! (2 pont)

$$\frac{5+i}{2+3i} = \frac{5+i}{2+3i} \cdot \frac{2-3i}{2-3i} = \frac{13-13i}{2^2+3^2} = 1-i$$

$$\text{Trigonometrikus alakban: } \sqrt{2}(\cos(-\frac{\pi}{4}) + i \sin(-\frac{\pi}{4}))$$

b) Mi a $(3, -4, 2)$ vektor vetületvektora a $(2, -1, 1)$ vektorra? (2 pont)

$$\frac{(3, -4, 2)(2, -1, 1)}{(2, -1, 1)(2, -1, 1)} \cdot (2, -1, 1) = \frac{12}{6}(2, -1, 1) = (4, -2, 2)$$

c) Határozzuk meg az $f(x) = \frac{1 - \cos x}{x^2}$ függvény limeszét 0-ban és ∞ -ben! (4 pont)

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - \cos x}{x^2} \stackrel{L'H(\frac{0}{0})}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{2x} \stackrel{L'H(\frac{0}{0})}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\cos x}{2} = \frac{1}{2}$$

∞ -ben: mivel $-1 \leq \cos x \leq 1$, így $0 \leq \frac{1 - \cos x}{x^2} \leq \frac{2}{x^2}$,

így a rendőrelv alapján $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1 - \cos x}{x^2} = 0$.

d) Hol monoton növekvő és hol monoton fogyó az $x^2 \ln x$ függvény? (3 pont)

A függvény értelmezési tartománya $(0, \infty)$.

$$f'(x) = 2x \ln x + x^2 \frac{1}{x} = x(2 \ln x + 1) = 0 \Rightarrow x = 0$$

(nincs az értelmezési tartományban) vagy $2 \ln x + 1 = 0$

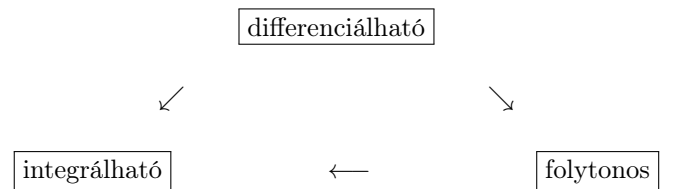
$$\Leftrightarrow \ln x = -\frac{1}{2} \Leftrightarrow x = \frac{1}{\sqrt{e}}$$

$x \in (0, \frac{1}{\sqrt{e}}) \Rightarrow f'(x) < 0 \Rightarrow f$ monoton csökkenő

$x \in (\frac{1}{\sqrt{e}}, \infty) \Rightarrow f'(x) > 0 \Rightarrow f$ monoton növekvő

4. Oldjuk meg az alábbi rövid feladatokat!

a) Rajzoljuk be, hogy az $[a, b]$ -n értelmezett f függvényre melyik tulajdonságból melyik következik! (3 pont)

b) Adjuk meg az $\int_{-1/2}^2 \frac{1}{x+1} dx$ integrál $P = \{-\frac{1}{2}, 0, 1, 2\}$ felosztáshoz és $\mathbf{c} = (-\frac{1}{2}, \frac{1}{2}, 2)$ reprezentánsrendszerhez tartozó integrálközelítő összegét! (2 pont)

$$\frac{1}{-\frac{1}{2}+1} \cdot \frac{1}{2} + \frac{1}{\frac{1}{2}+1} \cdot 1 + \frac{1}{2+1} \cdot 1 = 1 + \frac{2}{3} + \frac{1}{3} = 2$$

c) Adjuk meg az alábbi függvények értelmezési tartományát és értékészletét! (4 pont)

	értelmezési tartomány	értékészlet
cth x	$\mathbb{R} \setminus \{0\}$	$(-\infty, -1) \cup (1, \infty)$
cos(arccos x)	$[-1, 1]$	$[-1, 1]$

5. Számítsuk ki az alábbi integrálokat!

a) $\int \frac{x}{(x+1)(x+2)} dx$ (4 pont)

$$\frac{x}{(x+1)(x+2)} = \frac{A}{x+1} + \frac{B}{x+2} = \frac{A(x+2) + B(x+1)}{(x+1)(x+2)} \Rightarrow$$

$$\begin{aligned} A + B &= 1 \\ 2A + B &= 0 \end{aligned} \Rightarrow \begin{aligned} A &= -1 \\ B &= 2 \end{aligned} \int \frac{x}{(x+1)(x+2)} dx =$$

$$\int -\frac{1}{x+1} + \frac{2}{x+2} dx = -\ln|x+1| + 2 \ln|x+2| + c$$

$$\begin{aligned}
b) \int_2^{\infty} \frac{2}{x^2+4} dx & \quad (5 \text{ pont}) \\
&= \lim_{b \rightarrow \infty} \int_2^b \frac{\frac{1}{2}}{\left(\frac{1}{2}\right)^2+1} dx = \lim_{b \rightarrow \infty} \left[\frac{1}{2} \left(\operatorname{arctg} \frac{x}{2} \right) \cdot 2 \right]_2^b = \\
& \lim_{b \rightarrow \infty} \operatorname{arctg} \frac{b}{2} - \operatorname{arctg} 1 = \frac{\pi}{2} - \frac{\pi}{4} = \frac{\pi}{4}
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
c) \int x \sin(2x) dx & \quad (4 \text{ pont}) \\
&= -\frac{1}{2}x \cos(2x) - \int -\frac{1}{2} \cos(2x) dx = -\frac{1}{2}x \cos(2x) + \\
& \frac{1}{4} \sin(2x) + c
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
d) \int_0^{\pi/4} \frac{\operatorname{tg} x}{\cos^2 x} dx & \quad (3 \text{ pont}) \\
1. \text{ mo: } &= \int_0^{\pi/4} \operatorname{tg} x \cdot \frac{1}{\cos^2 x} dx = \int_0^{\pi/4} \operatorname{tg} x \cdot (\operatorname{tg} x)' dx = \\
& \left[\frac{1}{2} \operatorname{tg}^2 x \right]_0^{\pi/4} = \frac{1}{2} 1^2 - 0 = \frac{1}{2} \\
2. \text{ mo: } &= \int_0^{\pi/4} -(-\sin x) \cdot \cos^{-3} x dx = \\
& \left[-\frac{\cos^{-2} x}{-2} \right]_0^{\pi/4} = \frac{\left(\frac{1}{\sqrt{2}}\right)^{-2}}{2} - \frac{1^2}{2} = \frac{1}{2}
\end{aligned}$$

6.

a) Mondjuk ki és bizonyítsuk be a skaláris szorzat koordinátás alakjára vonatkozó tételt 2 dimenzióban! (3 pont)

$$\mathbf{a} \cdot \mathbf{b} = (a_1, a_2) \cdot (b_1, b_2) = a_1 b_1 + a_2 b_2$$

$$\text{Biz.: } (a_1 \mathbf{i} + a_2 \mathbf{j}) \cdot (b_1 \mathbf{i} + b_2 \mathbf{j}) = a_1 b_1 \mathbf{i} \mathbf{i} + a_1 b_2 \mathbf{i} \mathbf{j} + a_2 b_1 \mathbf{j} \mathbf{i} + a_2 b_2 \mathbf{j} \mathbf{j} = a_1 b_1 \cdot 1 + a_1 b_2 \cdot 0 + a_2 b_1 \cdot 0 + a_2 b_2 \cdot 1 = a_1 b_1 + a_2 b_2$$

b) Mondjuk ki és bizonyítsuk be a Rolle-tételt! (6 pont)

Ha f folytonos az $[a, b]$ -n, differenciálható (a, b) -n és $f(a) = f(b)$, akkor $\exists c \in (a, b)$, hogy $f'(c) = 0$.

Biz.: A Weierstrass-tétel értelmében, mivel f folytonos $[a, b]$ -n, azért felveszi valahol a maximumát és a minimumát. Ha ezek közül valamelyiket (a, b) -n veszi fel, akkor ez lokális szélsőérték hely is, és mivel itt f differenciálható, azért f' itt 0. Ha mindkét extrémum a végpontokban van, akkor mivel $f(a) = f(b)$, azért f ilyenkor konstans $[a, b]$ -n, és így mindenütt 0 a deriváltja.